

místech, například v Hořeních Pasekách pode Dvorkem, ale i na stejné úrovni na několika místech dál směrem k Prdku. Nejvíce se mu zřejmě zalíbilo na louce U Spálené hájenky, kde se vyskytuje v několika desítkách kusů. Prstnatec májový kvete od května do června, takže když si pospíšíme, můžeme ho ještě v květu zastihnout. Pokud se nám to však nepodaří, můžeme si počkat na později kvetoucí prstnatec Fuchsův, o kterém bude příští povídání

Marie Ráčková

Příloha: Vyobrazení prstnatce májového ze závěrečného svazku *Názorné květeny zemí koruny české* z pera Františka Polívky (1860-1923) vyšlého roku 1902 v Olomouci.

O krásné první červnové sobotě se na Budárce sešli spolužáci narození v letech 1929 - 1932, aby zavzpomínali na léta strávená v pasecké škole.

Pasecké hudební slavnosti 2010

Pátek 30. července 19.30 hod.

Koncert

k 30. výročí

Svatováclavského sboru

a k 20. výročí

Paseckých hudebních slavností

Händel, Bach, Strauss

Svatováclavský sbor a sólisté

Akademie sv. Václava

dirigent Josef Waldmann

Andreas Sebastian Weiser

Sobota 31. července 10 hod.

Matiné

Pavel Ryjáček a jeho hosté

Akademie sv. Václava

Jiří Sulženko - bas

Filip Waldmann - kontrabas

Marie Waldmannová - violoncello

Neděle 1. srpna 15 hod.

Slavnostní mše sv.

Joseph Haydn

Missa Scti Bernardi von Offida in B

Svatováclavský sbor a sólisté

Akademie sv. Václava

Svatováclavský sbor v Pasekách nad Jizerou

Pasecké čtení

2/2010

Vydává Svatováclavský sbor v Pasekách nad Jizerou 2010

512 47 Paseky nad Jizerou 110, tel. 481 523 738

e-mail: josef.waldmann@razdva.cz

Svatováclavský sbor v Pasekách nad Jizerou slaví 30 let

O mohylách, dávných hrdinech a o Pasekách

...

Po celých devět dní pak svázeli nesčetné dříví;
když pak se zjevila zora, již desátá, pochodeň lidstva,
tehdaž, roníce slzy, už smělého Hektora nesli,
mrtvolu na vrchol dřev pak složivše, vznítili oheň.
Zora když růžových prstů se zjevila, s jítrem se rodící,
tehdy se shromáždil lid kol hranice slavného reka.
Avšak když se už sešli a všichni se v hromadu shlukli,
nejdřív jiskrným vínem tu hranici zhasili zcela,
všecku, kam plamene žár až zasáhl, dokola, všude.

Bratři a druhové jeho pak bílé sbírali kosti,
ve zraku pláč – proud slz jim s tváří na zem se řinul.
Když pak sebrali kosti a do zlaté truhly je dali,
v jemná nachová roucha je pečlivě sbalivše dřívě,
konečně v hlubinu hrobky je vložili rychle a potom
hustými kameny svrchu, a velkými, přikryli hrobku.
Rychle pak zřídili rov.-

...

Do atmosféry dnešního povídání nás nejlépe přenesou úryvek ze závěrečných veršů čtyřladvacího zpěvu Iliady, v nichž starověký básník Homér líčí pohřeb hrdiny Hektora. V souvislosti s tím nás vlastně ani nemusí mrzet, že ani Homér, ani Hektor pravděpodobně nikdy nežili, konec konců je pro dnešní příspěvek podstatnější, že Hektor zemřel, jak jsme si již výše přečetli.

Pohřbívání, respektive hroby, upoutávaly pozornost badatelů odedávna. O tom nás přesvědčuje již Kosmas († 1125) ve své kronice, když poukazuje na okolnost, že po smrti nejstarší Krokovy dcery Kazi obyvatelé „... vztyčili mohylu, kterou jest až podnes viděti nad břehy řeky Mže při cestě, kudy se chodí do končin kraje bechyňského přes horu, jež slově Oseka.“ Pohřbívání pod mohylami, tedy pod navršenými kupami z kamenů či hlíny, bylo časté již od mladší doby kamenné (o níž jsme psali v minulém díle). Největšího rozmachu se pak dočkalo ve střední době bronzové (přibližně 1600 – 1300 p. Kr.), tedy v období tzv. mohylových kultur. Ani poté od něho však nebylo upuštěno a ještě po příchodu Slovanů na naše území v 6. století našeho letopočtu se udržuje, a to až do století 10., kdy pravděpodobně s postupnou christianizací (tj. „pokřesťanštěním“) společnosti tento zvyk jakožto „pohanský“ mizí. Pro úplnost dodejme, že ve vzdáleném Pobaltí se vršení mohyl nad hroby udržel až do 12. století, v odlehlých místech Ruska snad až do století 16.

dovat hudební publicista a redaktor Českého rozhlasu Pavel Ryjáček se zajímavými hosty. V rámci pořadu vystoupí Akademie sv. Václava se sólisty basistou Jiřím Sulženkem a kontrabasistou Filipem Waldmannem.

V neděli 1. srpna v 15 hod. zazní na slavnostní mši sv. dílo Josepha Haydna. Missa Sancti Bernardi von Offida in B patří mezi největší Haydnovy duchovní skladby. Mše je rozsáhlá, zkomponovaná pro sólové hlasy, sbor a orchestr. Představí se sólisté sopranistka Jana Koutná, altistka Virginie Walterová, tenorista Karel Jakubů a basista Jiří Sulženko společně se Svatováclavským sborem a orchestrem Akademie sv. Václava.

V Památníku zapadlých vlastenců se připravuje výstava „30 let života Svatováclavského sboru v Pasekách ve fotografii“.

Na ty letošní jubilejní Pasecké hudební slavnosti Vás srdečně zveme, budou stát určitě za to!
Jakub Waldmann

Orchideje pasecké přírody – prstnatec májový

Čeleď *Orchideaceae* (česky vstavačovité) má své těžiště rozšíření v tropických a subtropických oblastech Země. Její zástupci s velkými květy roztodivných tvarů a pestrých barev se v poslední době stali exotickou ozdobou mnohé domácnosti. Ale i v české přírodě se přirozeně vyskytuje přibližně 50 druhů této čeledi. Jedná se sice o rostliny velikostí skromnější, avšak o nic méně zajímavé a vzácné.

Mezi poměrně hojného zástupce orchidejí v České republice patří prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*). Odborný a vlastně i český název rodu vychází z jeho hlavního rozeznávacího znaku, který bohužel nemůžeme v praxi k určení použít, aniž bychom rostlinu odsoudili k zániku. Jsou to zploštělé prstovité dělené podzemní hlízy (*dactylos* = *prst*, *rhiza* = *kořen*). Tento druh dosahuje výšky 10 – 50 cm, má podlouhle vejčité listy buď celé zelené, nebo často s hnědočervenými skvrnami. Dostí husté květenství se skládá z tmavě nachových, ojediněle růžových nebo bílých květů v dolní části s jemnou kresbou. Květy lákají opylovače k návštěvě svou výraznou barvou, ale neobsahují žádný nektar, proto se jim říká květy šálivé.

Prstnatec májový obsazuje podmáčené bažinaté louky, slatiny i rašeliniště. Škodí mu tedy především odvodňování pozemků a rozorávání luk, díky nimž v minulosti utrpěl značné ztráty. Zákonem ČR je chráněn jako druh ohrožený (C3) a chráněný je i v dalších evropských zemích (na Slovensku, v Polsku, Maďarsku atd.). V Pasekách roste na několika

Stálým sponzorem od samého začátku jsou pasecké firmy EMBA s.r.o., FUKNER s.r.o. a ŘIPA - stavební společnost, záhy se přidala a je stálým sponzorem firma KOPŘIVA Praha. Dlouholetým a stálým přispěvatelem je TJ Sokol Paseky n. J., PIZÁR s.r.o. a pan Ing. Bedřich Lebl. Nejmladšími stálými sponzory jsou pan Ing. Milan Vaisar (MJV ProConsult) a JUDr. Miloš Profous. Organizátorům slavností vycházejí též vstříc při ubytování účinkujících a vzácných hostů majitelé paseckých penzionů. Garantem a finančním přispěvatelem je od samého počátku Obec Paseky nad Jizerou.

Pasecké hudební slavnosti se konají s laskavým souhlasem duchovního správce P. Krzysztofa Mikuszewského v kostele sv. Václava, který před slavnostmi vždy vzorně umyjí členky paseckého Sokola. JW

Pasecké hudební slavnosti 2010

Pasecké hudební slavnosti mají své výročí. Před 20 lety (v roce 1990) při návštěvě dirigenta České filharmonie Václava Neumanna a jeho přítele Ivana Medka v Pasekách vznikla ve společnosti lidí stejného zájmu o hudbu a umění myšlenka scházet se vždy uprostřed léta, muzicírovat a rozprávět. Muzikanti, kteří vzali své nástroje, aby doprovázeli Svatováclavský sbor, se později rozhodli, že vystoupí také samostatně. Založili festival, jehož koncepce a plány vznikly a vznikají dodnes na paseckých stránkách.

V letošním roce by paseckí organizátoři rádi pozvali ty, kteří slavnosti po celá léta formovali a pro které v kalendáři letních měsíců jejich termín nesmí chybět.

Na koncertě v pátek 30. července se spojí 23 sólistů na smyčcové nástroje ve skladbě Richarda Strausse *Metamorfózy*. Ve skladbě, kterou Strauss napsal na samém sklonku života, nežívá heroická hudební témata, která jsou v jeho díle tak typická, ale používá hluboké intimní výrazové prostředky. Téma *Proměn* (*Metamorfózy*) je určitě při výročí Paseckých hudebních slavností, které si připomínáme, aktuální. Straussovo dílo provede soubor s koncertním mistrem Janou Vlachovou a dirigentem Andreasem Sebastianem Weiserem.

Velkou skladbou vrcholného baroka s náročnými sólovými i sborovými částmi je *Magnificat D dur* Johanna Sebastiana Bacha. Svatováclavský sbor se na provedení připravuje celý rok. Sólisté, kteří přijedou do Pasek interpretovat toto dílo, jsou sopranistka Jana Koutská, mezzosopranistka Virginie Walterová, altistka Kateřina Hebelková, tenorista Karel Jakubů a basista Jiří Sulženko. Provedením tohoto díla chce Svatováclavský sbor a jeho zakladatel, sbormistr Josef Waldmann, oslavit 30. výročí svého vzniku.

Sobotní dopoledne 31. července v 10 hod. bude věnováno bohaté tradici paseckého muzicírování. O něm a o životě hudebníka – umělce obecně bude bese-

Nápadné terénní útvary, jakými mohly bezesporu jsou, nemohly ujít pozornosti, a proto máme jejich výskyt na našem území dobře zmapován. Některé jsou pravé, jiné sporné. K těm druhým bezesporu náleží „mohyly“, které v Pojizeří a také v okolí Pasek v meziválečném období zdokumentoval nám již známý regionální badatel ing. Vilém Vaniček (1875-1961), majitel velkostatku Navarov. V knize *Tisíc let na stráži* (1939) popisuje hromádky kamení na některých místech Pasek nad Jizerou, Sklenařic, Rejdic a řady jiných obcí. Obdobné místo je i v Mechovici, kde jednu takovou hromádku Vaniček roku 1936 za přítomnosti prof. Františka Jílka-Oberpfalzera rozebral. Na dně (tj. 60 cm pod úroveň terénu) našel popel a uhlíky. K lokalitě v Mechovici ještě Vaniček dodává, že pokud je mu známo, jsou to nejvýše položené „mohyly“ v celém krkonošském předhoří. Podobné výsledky přineslo i pátrání v těchto hromádách kamení na jiných místech v Podkrkonoší. Se svolením majitele pozemku Václava Patočky prováděl roku 1933 ing. Vaniček výzkum i na louce „Kachna“, ležící již na katastru Sklenařic. Zde objevil doklady osídlení s keramikou, kterou přisoudil tzv. mladší době hradištní, tedy 12. století. Uvádí také nález přeslenu a hrotu šípů, „... jež náleží době gotické“. Obdobné hromádky kamení můžeme nalézt i na místě zvaném „Pohaniště“ v sousedství Pasek na Tomášových vrších.

Vaničkovu nadšení přimělo jednoho z tehdejších předních českých historiků prof. Josefa Vítězslava Šimáka (1870-1941), rodáka z Turnova, k sepsání přímelného dopisu ke Státnímu archeologickému ústavu v Praze. Tento list se v archivu Archeologického ústavu zachoval dodnes. Můžeme zde číst, že Vaniček a Zeman (bratr Antala Staška) slibují případnému odborníku nejen pohostinné přijetí, ale dokonce i dovoz z vlakové stanice v Železném Brodě (od rychlíku Praha – Turnov – Železný Brod) přímo na lokalitu automobilem V. Vanička. Dopis je datován 18. srpna 1933. Z archivních zápisů vyplývá, že naléhavé žádosti Státní archeologický ústav vyhověl a vyslal roku 1935 na lokalitu „Kachna“ tehdejšího svého asistenta Antonína Knorra (1908-1971). Společnými silami provedli výzkum několika „mohyl“. Výsledek byl však negativní, ačkoli v některých hromádách byla snad nalezena popelovitá vrstva. Další „mohyly“ popisuje Vaniček také v lese jižně od „Kachny“ v místech nazývaných „Boroví“ a „Benátky“. Rovněž jejich výzkum nepřinesl žádné prokazatelné výsledky.

Rozvířená diskuse o původu hromad vedla jednoho z našich nejvlivnějších archeologů své doby profesora Jana Filipa (1900-1981) k zamyšlení na toto téma. Ve své knize *„Dějinné počátky Českého ráje“* (1947) se zmiňuje o stejných hromádách, které se nacházejí na severním a severovýchodním úpatí Kozákova. K jejich výzkumu došlo při příležitosti stavby silnice ze Záhoří na Kozákov v roce 1940. Na žádost Vanička a řídícího učitele Vošvrdy ze Záhoří lokalitu navštívil, v kamenných hromádách však opět nebylo nalezeno nic, co by nasvědčovalo, že se

jedná o hrobové mohyly. Prof. Filip se domníval, že hromady kamení byly sebrány z důvodu vyčištění pastviny, aby si dobytek nezlámal nohu.

Pomístní název „Hrobka“, který je nejen v Českém ráji poměrně častý a kterým byly často podobné útvary mezi lidem nazývány, je svým původem na hony vzdálen od pohřbívání. Jedná se o zdobnělinu staročeského termínu „hróbě“, označujícího hromadu či kupu.

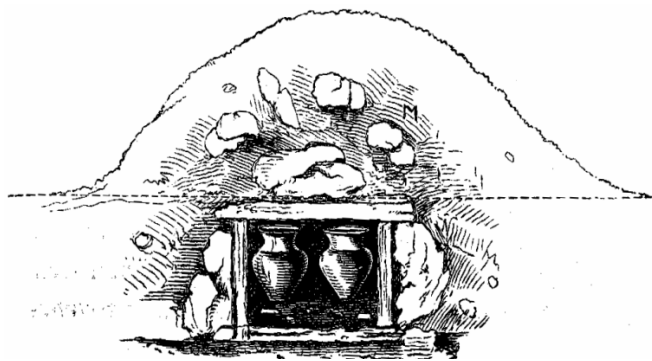
Závěrem dodejme, že Vaniček nebyl zdaleka jediným, kdo si zmíněných útvarů všiml. Ve fondech archivu bývalého „Úřadu pro pravěk“ (*Amt für Vorgeschichte*) v Teplicích se zachovala zpráva z roku 1942 jistého E. Gebauera z Dolního Polubného o „mohyle“ nalézající se pod vrcholem „Falkenbergu“ (též „Schlössenbergu“) poblíž Příchovic. Byla dlouhá 6 metrů a byl prý v ní nalezen popel a uhlíky, badatel tedy došel ke stejnému výsledku jako jeho předchůdci.

Zdravě střízlivý názor zastával též Věnceslav Metelka (1807-1867), jemuž kamenné hromady umístěné v jemu známé krajině rovněž neunikly. V poznámce k dvacátému březnu 1838 ve svých zápiscích shledává tyto hromady jako doklad osídlení v místech dnes již dávno pustých.

Ačkoli nemůžeme o původu kamenných hromádek v lesích v Pasekách a okolí říci nic bližšího, můžeme jejich původ jako hrobových mohyl s největší pravděpodobností vyloučit, stejně jako lze jen stěží očekávat jejich raně středověký původ. Projdeme-li všechny dochované zprávy o „mohylách“ v paseckém okolí zjistíme, že pro jejich určení či dataci, tak jak byla Vaničkem publikována, není podán jediný důkaz. Lze se tedy právem domnívat, že bylo v tomto případě přání otcem myšlenky, jak se s tím v historickém bádání ovšem nezřídka setkáváme dodnes.

Pavel a Ladislav Burgertovi

Příloha: Řez žárovým hrobem přikrytým mohylou, jak jej ve své práci *Natur- und Urgeschichte des Menschen* z roku 1909 zobrazil průkopník rakouské prehistorie Moritz Hoernes (1852-1917).

ve třech dnech, v pátek, v sobotu a v neděli. Sobotní matiné patří převážně komorní hudbě spojené se slovem věnovaným velkým výročním významných kulturních osobností. V posledních letech přijíždějí na matiné studenti celorepublikového sdružení Škola Aria, kteří společně se zakladatelem sdružení muzikologem Pavlem Ryjáčkem a jím pozvanými zajímavými hosty sdílejí svůj pohled na současný svět a umění.

Páteční koncerty, jimiž se Pasecké hudební slavnosti začínají, mají převážně symfonický charakter. Na samém začátku stál před orchestrem dirigent Václav Neumann, v pozdějších letech hrál orchestr bez dirigenta pod vedením koncertního mistra, zpočátku primaria ČF Jana Bubleho, poději umělecké vedoucí Českého komorního orchestru Jany Vlachové. Od roku 1999 se u dirigentského pultu nejčastěji střídali Ondřej Kukal a německý dirigent Andreas Sebastian Weiser. Svě skladby dirigovali též Jaroslav Krček a F. X. Thuri. Na posledních Paseckých hudebních slavnostech nehrál orchestr Akademie sv. Václava, byl pozván Symfonický orchestr Gymnázia Jana Nerudy, který přednesl dvě stěžejní díla Antonína Dvořáka, Novosvětskou symfonii a Violoncellový koncert h moll. Toto největší hudební těleso, které v Pasekách vystupovalo, řídil dirigent Ladislav Cigler. Za těch 20 let mohli naši posluchači poznat také velkou řadu českých vynikajících instrumentalistů. Ze zahraničních umělců je třeba především jmenovat rakouskou světoznámou violoncellistku Angelicu May.

Páteční koncerty i hudebních matiné jsou většinou doprovázeny slovem hudebních vědců, básníků či herců, milovníků umění, jako byli Ivan Medek, Jiří Ješ, Jiří Hlaváč, básník Antonín Brousek, básník a herec Jiří Suchý, recitátor Miroslav Kovařík, herci Otakar Brousek a Stanislav Zindulka, ale i socioložka a publicistka Jiřina Šiklová.

Při krásném počasí zhlédli diváci v roce 1997 před kostelem „Operu o komínku zedníky nakřivo postaveném“ od K. Loose a o dva roky později „Upřímnou pastýřku“ F. X. Thuriho. Největšímu zájmu se těšilo divadelní představení „Zapadlí vlastenci po 110 letech“ ve zpracování a v režii Pavla Štingla s hudbou F. X. Thuriho. Herci byli kromě členů Svatováclavského sboru všichni ochotní Pasečáci.

Pasecké hudební slavnosti končí nedělí, kdy se spojí hráči Akademie sv. Václava se zpěváky Svatováclavského sboru, aby při slavnostní bohoslužbě provedli nejlepší duchovní hudební díla velkých skladatelů společně se známými sólisty, koncertními a operními zpěváky, např. Zdenou Kloubovou, Virginií Walterovou, Janou Jonášovou, Karolinou Bubleovou, Jiřím Sulženko ad.

Pasecké hudební slavnosti jsou ve svém kraji zcela ojedinělé a trvale se těší velké návštěvnosti posluchačů z nejširšího okolí. Dobrá úroveň slavností je výsledkem práce členů Svatováclavského sboru a finanční podpory sponzorů.

Ohlédnutí za dvaceti ročníky Paseckých hudebních slavností

Vznik Paseckých hudebních slavností předchází desetiletá bohatá činnost Svatováclavského sboru, který nejen o velkých svátcích, ale i o letních prázdninách doprovázel orchestr hráčů zvučných jmen převážně z České filharmonie, nadšených studentů Pražské konservatoře a Akademie múzických umění. Největší událostí bylo provedení Bachovy Mše h moll při slavnostní mši svaté na oslavu 200. výročí kostela sv. Václava v roce 1989. A o rok později dozrála myšlenka rozšířit tradiční letní provedení velkých duchovních skladeb při bohoslužbě o samostatný koncert. Ten se poprvé uskutečnil 10. srpna 1990 v presbytáři kostela. Pasecké hudební slavnosti byly na světě. První koncert byl pořádán k 10. výročí Svatováclavského sboru a slovem jej provázal Ivan Medek. Ještě v témže roce 1990 v listopadu se uskutečnil zcela mimořádný koncert, který uspořádali mladí hráči České filharmonie na oslavu 70. narozenin svého šéfdirigenta Václava Neumanna, který jejich pozvání přijal a koncert osobně řídil. Tato nesmírná pocta, které se Pasekám dostalo, nadšení sboru, který mohl oslavenci zazpívat, pozdravný dopis prezidenta Václava Havla, ohromný zájem posluchačů, to vše v nás upevnilo přesvědčení, že Paseky jsou pro pořádání hudebních slavností šťastné místo. Hned následující rok 1991 byl program oslav neskutečně bohatý. Byl věnován dvěma velkým jubilantům, W. A. Mozartovi a Antonínu Dvořákovi. Akademie sv. Václava, orchestr, složený z vynikajících a nadšených hráčů, pozval sólisty a šéfdirigenta České filharmonie Václava Neumanna. Koncert věnovaný hudbě W. A. Mozarta provázely Seifertovy verše Mozart v Praze, které recitovali Nina Divíšková a Jan Kačer. Sbor oslavil Mozarta jeho Korunovační mší a Dvořáka uvedením kantáty Te Deum. Kouzelné perníkové podobizny W. A. Mozarta byly dílem vysockého mistra cukráře Karla Bartoníčka.

Po prvních dvou ročnících jsme už byli přesvědčeni, že byly položeny dobré základy nové tradici. Třetí ročník se hlásil ke K. V. Raisovi a jeho románu Zapadlí vlastenci, k stému výročí jeho prvního knižního vydání. V rámci slavností se konala vernisáž výstavy obrazů Martina B. Stanovského v Památníku zapadlých vlastenců. Výstavy provázejí úspěšně hudební slavnosti dodnes. Mezi nejúspěšnější patřily kresby Josefa V. Scheybala „Z toulek krajem zapadlých vlastenců“, obrazy Petra Štěpána, Martiny Špinkové a Adriany Skálové, sochy Ivana Jilemnického a v Pasekách zhotovené sklářské objekty japonské umělkyně Nao Uchimury. Vernisáže výstav se zpravidla konají o sobotním hudebním matiné.

V roce 1993 byly dvoudenní hudební slavnosti rozšířeny o třetí den, o sobotní hudební matiné. Tak se od čtvrtého ročníku Pasecké hudební slavnosti konají vždy

V Pasekách před sto lety

V souvislosti se stavbou čistírny odpadních vod kanalizačního řádu obce Paseky nad Jizerou na pozemcích odkoupených od rodiny Jónovy si připomeneme vzhled břehu Jizery před 100 lety.

Připojená fotografie byla publikována ve Vlastivědě okresu Vrchlabí (Heimatkunde des Hohenelber Bezirkes, Hohenelbe 1907). Můžeme porovnat, kolik staveb od těch dob přibýlo. Stodolu u č. 80 postavil pan Hynek Jón (narozen 1862) roku 1890 na místě staré „bělouny“, tj. budovy, kde stávala kád' na vyvážení lněného plátna, které se poté bělilo na slunci na loukách kolem potoka. U domu je nad chlévem zřejmý zděný přístavek, ve kterém se tkalcovalo již od roku 1893. Samostatná budova tkalcovny byla postavena až roku 1908 dle návrhu a pod dozorem stavitele Josefa Hájka z Rokytnice n. Jizerou.

Na snímku již vidíme dům č. 253 i hostinec „U zapadlých vlastenců“ ještě jako skromnou stavbu. Zajímavostí je lávka pro pěší přes Jizeru někde za domkem č. 231 (kdysi pazdrna k starobylé usedlosti č. 81). Cesta tehdy vedla kolem Jizery pod zmíněným domkem a dále pak romantickými místy po břehu Jizery, jak zde můžeme projít dodnes. Na snímku je zřejmý i rozsah původní stavby lepenkárny fy. Gebrüder Mahla, proslulé exportní firmy z Jablonce nad Nisou. Za povšimnutí stojí i málo zalesněné úbočí Mechovce – „Lámanina“..

Ladislav Burgert

Pasečák Mirek Zajíčků

Mirka Zajíčků (Kučerů) znají v Pasekách bez výjimky všichni, dobře ho znají i v širokém okolí. Je rád, když potká někoho, kdo nespíchá, aby si s ním mohl pohovořit. Je spokojen, když v restauraci Na Budárce najde sdílnou duši. O všechno se zajímá. Nikoho nezarmoutí, jeho smích, to je bouře. Životem jde stále sám, ale ne tak docela, v makovské chalupě žije se svým bratrem a chová zvířata, krávu, jalovičku, býčka i vola. Jeden z posledních paseckých občanů, který zůstal věrný hospodaření. Umí poutavě vyprávět nejen o svých zkušenostech, ale i o tom, jak se na horách hospodařilo kdysi.

Mirek: *O tom mně nejvíc vyprávěl můj děda.*
Tvého dědu jsem znal. Byl to svérázný člověk, muzikant, správný představitel Kučerova rodu, hrdý na své předky a na svůj grunt. Vaše chalupa zřejmě patřila mezi nejstarší v Makově a Pasekách vůbec.

U nás bylo původně hradiště, vypravovával děda, a Švédí na to stříleli vod tamty velkým lípy, co dodnes stojí na rokytnické straně. Grunt, kterej patřil k naší chalupě, byl ohromnej. Dosahoval do Mechovice a až nahoru, až k těm Kučerovům. Tam se říkalo U Zajců, u nás se říká U Zajčků.

V 18. století to byly asi převážně samé lesy. I v místech, kde dnes stojí kostel, byl hustý les.

Pozemky na stavbu kostela, fary a plánovaný školy darovali tehdy Jiří a Adam Kučerovi.

Místu, kde se stavěl kostel, se tehdy říkalo „Na Vrších pod skalou“. Štědrost tvých předků se projevila i u syna Jiřího Kučery Františka, který věnoval v roce 1824 kostelu velký obnos peněz, za které na jeho výslovné přání dal farář Jan Křtitel Nosek zhotovit ve Vídni monstranci a za zbývající část peněz dělat nový oltář sv. Jana Nepomuckého, a ještě pořídil ornát ze sametového manšestru.

A na hřbitově ten velkej kříž je taky vod Františka Kučery.
Ano. Bylo to o rok později, v roce 1825. Krásný centrální kříž, kamenosochařská práce s rokokovými motivy. Bohužel už nikdo nepamatuje korpus, který byl pobronzován a připevněn na kovaném kříži. Jedno je jisté. Kučerové od Zajíčků ve své době pro Paseky něco znamenali. Jiří Kučera, patrně syn dárce pozemku pro kostel, který už bydlel v čp. 129, byl taky rychtářem.

Když se řekne „Odpocívá na Zajčkově“, každý Pasečák ví, že leží na hřbitově.
A když se řekne „V Zajčkově hájí“ každý Pasečák ví, kde to je. A mnozí ještě dokážou v Zajčkově háji najít místo zvané „U Kamenného žlábků“, kde vytéká stálý pramen čisté studené vody.

To je. Voni tam prej ke Kamennému žlábků původně jezdili pro vodu z Roketnice z pivováru. A taky se vyprávělo, že tam jeden čas chodili lidi a modlili

Kdo přijal pozvání a přišel 1. května na slavnostní otevření výstavy, nelitoval. Strávil hezké odpoledne ve společnosti „Jilemského spolku paní a dívek“ z Jilemnice, které velice zasvěceným způsobem a vtipně vyprávěly, jakou nám dnes stěží představitelnou práci s praním, žehlením a mandlováním hospodyňky měly. Na přání vděčných posluchačů se paní a dívky ze svého parádního stylového svátečního oblečení převlékly, aby se představily v neméně kouzelném spodním a nočním prádle. Diváci prožívali módní přehlídku velice živě a odměňovali ženy bouřlivým potleskem.

Kulturní program byl tentokrát opravdu bohatý. Známa vypravěčka krkonošských poudaček Slávka Hubačiková přivedla z Vysokého své „Vrabčáky“- ty nejmenší děti, které pod jejím vedením předvedly tanečky, říkanky i písničky, vše v národním a lidovém duchu. Ta opravdovost, s jakou ty mrňavé, hezky oblečené děti zpívaly, recitovaly a tancovaly společně s „babičkou“ Slávkou, tvořila obraz, který se všem musel líbit. Nakonec se děti posadily a poslouchaly s námi poudačku, kterou jako vždy kouzelně vyprávěla Slávka Hubačiková.

Hezký a působivý program. Pořadatelům patří díky. Ti, co přišli, určitě děkovali. Bylo jich hodně? Bylo. Jen ti z Pasek a Havírny nějak chyběli. Proč? A to byl svátek. Byl první máj.

Poslední květnová neděle - svátek Nejsvětější Trojice - pouť u havírenské kapličky. V dosti silném dešti se sešlo velké množství poutníků. Těch pár havírenských domorodců posílili poutníci z Pasek, Rokytnice a Sklenařic. Přezpívali první sloku písně, přestalo pršet a bylo příjemně. Po skončení bohoslužby přišly na řadu pouťové koláče. Tradičně nescházely ty, které upekly ženy bydlící v sousedství kapličky, nabízely i pěkně nastrojené chlebičky. A povídalo se. Vzpomínalo se na slavnou chvíli před 16 lety, kdy byla kaplička obnovena a vysvěcena biskupem Josefem Kouklem, s kterým se právě včera v Litoměřicích konalo poslední rozloučení.

Již po sedmnácté přišli poutníci ke kapličce. A nebylo jich méně než v předchozích letech, deště se nelekli. A byli šťastni.

Velké prádlo aneb jak naše babičky praly, žehlily a mandlovaly

je název jedné z dalších zajímavých výstav, kterou nám k prvnímu květnu připravily pilné pracovnice Památníku zapadlých vlastenců. Vystřídala výstavu „Jak pasečtí truhláři nábytek dělali a malovali“.

Souběžně s výstavou „Velké prádlo“ probíhala v Památníku výstava svatebních fotografií a dobových dokumentů z přelomu 19. a 20. století, výstava, která byla otevřena o necelý měsíc dříve. Úctyhodná pilnost, která přináší nejen návštěvníkům, ale i paseckému muzeu mnoho dobrého. Pracovnice sympaticky provokují pasecké občany, aby zavzpomínali na život svých prarodičů a přinesli, zapůjčili, často i věnovali našemu Památníku fotografie a mnohé cenné písemné i věčné památky. Trvale a trpělivě navazují kontakty s paseckými pamětníky, obohacují sbírky a doplňují tak obraz života starých Pasek.

se u vobrazu, kterej visel na stromě.

Ten tam pověsil farář Václav Kadlec v roce 1904. Obraz svaté Máří Magdaleny. Byl tam jediný rok, byl někým urván a skončil v bažině pod mechem. Ale vraťme se k tvému dědovi. Honza Zajčků, jak se mu říkalo, byl taky muzikant. Pamatuju ho, jak hrával na tubu a to mu už moc nescházelo do devadesáti let, kdy zemřel.

To chodil hrát. Hrál taky na housle a měl asi 4 trumpety, ještě asi 2 jsou doma. A jedna je taky v hospodě U Hermíny. Von děda byl veselej člověk. Taky se vo něm vypráví, to já ještě nebyl na světě, jak šel na jarmark s jalovicej do Vysokýho a přišel domů úplně holej. Všechno prohrál v hospodě Na Mexiku.

A tys nikdy na nic nehrál?

Nehrál, protože se tady nikde nevyučovalo.

Byl tu přece bájný učitel Vedral, proč jsi k němu nechodil na housle?

Ten už neučil. To snad hlavně kdo byl v pionýru, ale já jsem u pionýrů taky nebyl, protože tady v Pasekách my jsme museli doma dělat, to byl základ, to se přišlo ze školy a už se hrabalo, to byla úplná samozřejmost pro nás, nebo vyhrabovat, řezanka se řezala, no to takový nesmysly se dály. Já jsem od malička sekal roští nebo něco takovýho nebo dříví štípal. S dědem co jsem se nařezal dříví. To dneska? Ale to bylo u všech sousedů.

Ale rád zpíváš. V hospodě jsi vždycky zpíval. Bohužel, dnes se už asi nezpívá.

To ne, vůbec ne. Vůbec ne. To před takovejma 20 lety to přestalo, voni do hospody ani nechodí, tam chodí akorát Tonda Sajdlů ze zdejších a já tam chodím, v neděli Kája Zuzánků. V hospodě bejvalo živo. A to když byl Joska Šindelářů s harmonikou nebo Joska Širů! Když jsem dál toho hostinskýho, v sedmdesátým čtvrtým jsem začínal, v hospodě na Prdku, jěžišmarjá, to bylo lidu a to se zpívalo, na Vánoce jsme zpívali koledy a dneska to už nikdo ani nezná, vůbec neví, co to je.

Jestli se stydí zpívat?

To ne, voni to neznaj, a vůbec ti mladí, jen ten kravál, ale sami si nezaspívaj, voni to neznaj. Jako my když jsme chodili do školy, tak se vždycky před vyučováním zpívalo a Bulušek nás učil na Vánoce koledy. To dneska nevědí. Dneska jim to říct, tak vstaneš jako blbej.

Víš, na tobě se mi líbí, že ty Pasekami skutečně žiješ. Nevynecháš žádnou společenskou akci hasičů nebo sokolů, kde se ostatně vždycky sejde hodně Pasečáků, ty ale nikdy nechybíš tam, kde bys jiné Pasečáky marně hledal. Na vernisážích výstav v Památníku zapadlých vlastenců, u kapličky o havírenské pouti, na vánočních vystoupeních polských dětí nebo když zpívá náš Svatováclavský sbor, a to je osmkrát během roku. Nikdy nechybíš na Paseckých hudebních slavnostech. A to letos budou už po dvacáté a sbor zpívá už dokonce třicet let.

Von se mně každý diví. No a ty chodíš do kostela. No chodím do kostela a poslouchám.

Když tak zavzpomínáš na minulé hudební slavnosti, kdo ti zůstal nejvíc v paměti? Vzpomínáš třeba na dirigenta Václava Neumanna?

Na Neumanna ne, ale na toho Medka, na toho Bělohávků. Ten Medek na Prdku normálně čepoval pivo. Prej, jestli si může zapumpovat, tak si zapumpoval. Nebo na Bogára, vinaře z Moravy, to byla taky postavíčka.

A mluví ti ta hudba a zpěv do duše? Asi ne vždycky.

No někdy se mi to líbí, někdy taky ne, když to je takový vážný vrzání. Ale musím tam být. Mě to baví. Někdy, když je úplně plno, sedím nad kostelem na lavičce.

To je Mírek Zajíčků, Pasečák tělem i duší, který nejvěrohodněji a nejúspěšněji zahrál paseckou postavu v divadelní dramatizaci Zapadlých vlastenců na Paseckých hudebních slavnostech v roce 2002. To je jeden z posledních paseckých hospodářů.

JW

Tři sváteční dny na konci května v Pasekách

Dvě poslední květnové neděle a středa mezi nimi byly vpravdě dny sváteční. Samozřejmě pro toho, kdo neděli považuje ještě za den sváteční.

Tou první byla Svatodušní neděle. Neděle, kterou už většina lidí nezná od chvíle, kdy komunisté z kalendáře vymazali Svatodušní pondělí, tedy den pracovního volna, jak dosud mají Němci a jiné západní země. Hod Boží svatodušní přišli do pasekého kostela oslavit tradičně poutníci z okolí, mnozí také proto, že uslyší Mši Zdeňka Fibicha v provedení Svatováclavského sboru.

Středa, všední den, který nebyl vůbec všední. Paseky navštívil biskup naší Litoměřické diecéze Jan Baxant. Přijel v odpoledních hodinách po dopolední návštěvě Zlaté Olešnice v doprovodu naší a olešnické starostky a našeho kněze P. Krzysztofa Mikuszewského. První jeho cesta vedla do kostela a na hřbitov. Tam se mu moc líbilo. Poté byl uvítán a pohoštěn na obecním úřadě.

Následovala krátká prohlídka Památníku zapadlých vlastenců. Protože se už blížila pátá hodina, začátek mše svaté, musel prohlídku zkrátit. Venku ho už čekalo množství poutníků, s kterými se srdečně zdravil, každému se alespoň chvilku věnoval. Kostel byl plný lidí. Přišli zdaleka. Biskup vstoupil do kostela v doprovodu kněží Krzysztofa Mikuszewského, jabloneckého Ivo Kvapila a ministrantů. Přivítán byl paseckým rodákem a mecenášem kostela Ladislavem Burgertem, kytici růží mu předala nejmladší členka Svatováclavského sboru. Mše svatá začala. Všichni se těšili na jeho promluvu. Je opravdu takový, jak ho znali z tisku a vyprávění během jeho necelých dvou let působení ve funkci biskupa Litoměřické diecéze? Nikoho nenechal na pochybách, že má naše diecéze skvělého biskupa, který nás učí radovat se z toho, že spolu prožíváme spoustu hezkých věcí, radovat se, že jsme křesťané. Biskupa, který ví, jak důležité je vejít do osobních kontaktů, který se snaží o dobré soužití s představiteli obcí a s lidmi, kteří s církví intenzivně nežijí. Po přátelské besedě s těmi, kterým se z kostela nechtělo a chtěli biskupa poznat zblízka, strávil s přáteli ještě nejméně hodinu při večeři na Budárce. Loučil se se všemi, i s těmi, kteří si přišli vypít své pivo a seděli na barových židlích. Byť s rozpaky, potřásl si s jeho nabídnutou rukou, až na jednoho, který to nezvládl a rychle se obrátil k našemu hostu zády.

Návštěva pana biskupa zanechala ve všech hluboký dojem.